

Κριτική

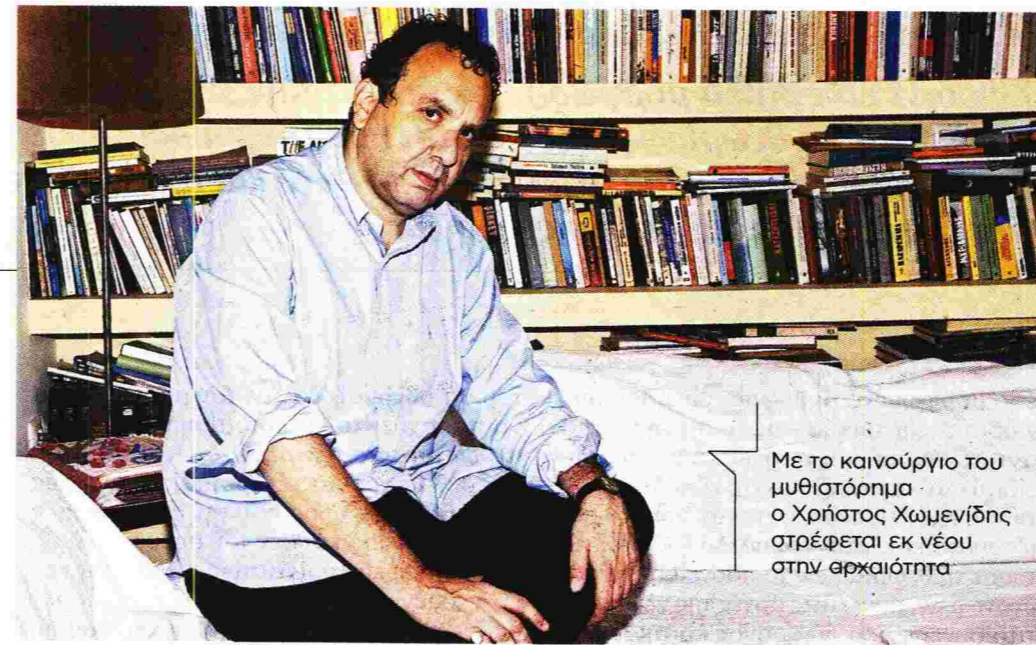
Χ. Α. ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ
Ο βασιλιάς της
 Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 414,
 τιμή 19,70 ευρώ

Ενας άλλος Μενέλαος

Ενας Μενέλαος ο οποίος **σύρεται μπροστά στα τείχη της Τροίας** μόνο και μόνο γιατί **δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά**, ενώ κατά τα άλλα απεχθάνεται τον πολεμοχαρή αδελφό του Αγαμέμνονα, μισεί τη βία και περιφρονεί την εξουσία και τα προνόμιά της

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ο Χ. Α. Χωμενίδης είναι εδώ και πολλά χρόνια, κατά το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος της πεζογραφίας του, ένας ακούραστος (ορκισμένος, θα έλεγα) παρωδός, υπό την έννοια ότι διακωμωδεί μέχρις εσχάτων τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα, προσδίδοντας στον καθημερινό βίο διαστάσεις τερατώδους σάπρας μέσω των οποίων και αποκαλύπτεται το βάθος των στρεβλώσεών του. Με το προ δεκαετίας μυθιστόρημά του *Λόγια φτερά* (2009), ο Χωμενίδης αποφάσισε να στραφεί στην αρχαιότητα, με πρωταγωνιστή έναν φανταστικό παππού του Ομήρου, που εξιστορεί στον πέρα για πέρα σιωπηλό εγγονό του τις περιπέτειές του ως αοιδού, από τα μικρασιατικά παράλια και τα νησιά του Αιγαίου μέχρι την Κόρινθο, τις Μυκήνες και τη Θράκη. Ο συγγραφέας παίζει σε αυτό το βιβλίο έξυπνα όχι μόνο με το αρχαίο πρότυπο του αοιδού (ένας αεικίνητος *τεχνίτης του δήμου* με έντονη κινητικότητα, που ξετυλίγει τις ιστορίες του ανάλογα με τις ανάγκες του τόπου στον οποίο ταξιδεύει), αλλά και με την παράδοση του ελληνιστικού μυθιστορηματός των πρώτων τεσσάρων αιώνων μετά τη γέννηση του Χριστού. Με το *Ο βασιλιάς της*, το καινούργιο του μυθιστόρημα, ο Χωμενίδης στρέφεται εκ νέου στην αρχαιότητα, αυτή τη φορά στη μυθολο-

Με το καινούργιο του μυθιστόρημα ο Χρήστος Χωμενίδης στρέφεται εκ νέου στην αρχαιότητα

γία και στην *Ιλιάδα*, όχι για να παρωδήσει-διακωμωδήσει μελαγχολικά τον κόσμο, αλλά και για να «πειράξει» τις τυπικές γραμμές της εικόνας που έχουμε για τον Μενέλαο, τόσο από τη μυθολογική πεπατημένη όσο και από το ομηρικό κείμενο. Περνώντας στη φιλολογική εκδοχή της παρωδίας (ενδοκειμενική εξάρθρωση ενός λογοτεχνικού είδους ή ενός λογοτεχνικού έργου), ο Χωμενίδης δεν θέλει να παραλείψει τη διακωμώδηση, κι έτσι ο Μενέλαος αποκτά κωμικά χαρακτηριστικά με πολύ σοβαρή, ωστόσο, απόληξη αφού ο βασιλιάς που έδωσε μάχες στην Τροία για την Ελένη μετατρέπεται τώρα σε έναν ηγεμόνα ο οποίος αποστρέφεται τον πολεμοχαρή αδελφό του Αγαμέμνονα, θεραπεύει με πάθος την τέχνη της ιατρικής, λατρεύει τον ελεύθερο έρωτα (βάζοντας σε αυτό το παιχνίδι και την Ελένη) και καταλήγει να μεταμορφωθεί σε έναν αντιήρωα της εποχής μας: έναν αντιήρωα ο οποίος περιφρονεί την εξουσία και τα προνόμιά της, απεχθάνεται τη βία, κοιτάζει με μισό μάτι την ένοπλη αρρενωπότητα και σύρεται μπροστά στα τείχη της Τροίας μόνο και μόνο γιατί δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά. Είναι ένας Μενέλαος που δεν έχει καμία σχέση με την ολιγωρία, τον φόβο και την ηττοπάθεια, περιμένοντας, αντί να σπάσει το ακουστικό του τύμπανο από την κλαγγή των όπλων, να του δοθεί η ευκαιρία (για την ακρίβεια, να

την αδράξει μόλις εμφανιστεί) και να αντιλήσει όλους τους χυμούς της ζωής, μένοντας μακριά από πικρές αντεγκλήσεις, θλιβερούς ανταγωνισμούς και μάταιες συγκρούσεις. Το σημαντικότερο στο μυθιστόρημα του Χωμενίδη είναι πως ένας τέτοιος Μενέλαος δεν αποτελεί εργαλείο – δεν χρησιμοποιείται ως σύμβολο ενός γενικευμένου πασιφισμού, ούτε επιδιώκει να προσφέρει παρηγοριά σε οποιονδήποτε ιδεολογικά διψασμένο. Δεν είναι ένας Μενέλαος-φάρμακο για βαρύτερες ή για πιο ελαφρές πολιτικές νόσους, δεν είναι ένας Μενέλαος-ασπίδα απέναντι στους άδικους, στους καταπιεστές και στους εχθρούς της χεμαζόμενης ελευθερίας μας, δεν είναι ένας Μενέλαος-σωτήρας για τα κοινωνικά ή τα οικονομικά δεινά μας. Πρόκειται μόνο για έναν Μενέλαο χωρίς κέντρο και δίχως υπέρτερους σκοπούς, για έναν φιλοσοφημένο θιασώτη της υπαρξιακής απροσδιοριστίας που γεννιέται από μια βαθιά εμπειρωμένη αίσθηση του τυχαίου και της προσωρινότητας. Κι αν ο Χωμενίδης βιάζεται κατά τόπους να πατήσει γκάζι με την υπερσύγχρονη γλώσσα του και με τα χοντρά και κάπως παλιομοδίτικα σεξουαλικά του ευφυολογήματα, αυτό δεν μειώνει την απόλαυση της αφήγησης για τις τύχες του Μενέλαου, που μπορεί να ξηλώνει εν μέρει τον Όμηρο και τη μυθολογία, αλλά δεν μας απομακρύνει ποτέ από τη δύναμη της παραμυθίας τους.

